

TIL REGERINGEN

Diskussionsoplægget blev drøftet på Det Økonomiske Råds møde d. 5. december 2006. Det følgende resume af drøftelserne er opdelt i to dele. Det første afsnit omhandler konjunkturvurderingen og den aktuelle økonomiske politik. Andet afsnit omhandler kapitlet om fattigdom i Danmark. Ud over bemærkningerne på mødet er der på side 289-320 skriftlige indlæg fra en række rådsmedlemmer.

Formandskabet indledte med kort at orientere om den forestående fusion mellem Det Økonomiske Råd og Institut for Miljøvurdering. Herefter gav formandskabet ordet til *Økonomi- og Erhvervsministeriets departementschef*, som orienterede om, at fusionen blev besluttet i forbindelse med finanslovsaftalen for 2007. Fusionen har efterfølgende været drøftet mellem Økonomi- og Erhvervsministeriet, Miljøministeriet, bestyrelsen for Institut for Miljøvurdering og Det Økonomiske Råds formandskab. Lovforslaget om fusionen vil snart blive sendt i høring med henblik på, at det kan forelægges Folketinget i februar 2007 og vedtages i denne folketingssamling. Fusionen ventes gennemført pr. 1. juli 2007.

I forbindelse med den nye lov er det helt centralt, at Det Økonomiske Råds uafhængighed bibeholdes. Der skal etableres et forum, hvor der kan diskuteres miljøøkonomiske problemstillinger. Selvom der ikke skal ændres grundlæggende i rådet, er det alligevel tænkeligt, at man vil gennemføre mindre justeringer, f.eks. i rådets sammensætning.

Miljøministeriets departementschef supplerede med, at han finder, at den kommende fusion er fornuftig, og at den har potentiale til at blive en god sammensmeltning. Det er dog vigtigt, at der tages hensyn til medarbejderne fra Institut for Miljøvurdering.

Økonomi- og Erhvervsministeriets departementschef oplyste, at fusionen er omfattet af lov om virksomhedsoverdragelse, dvs. de nuværende medarbejdere følger med over.

Finansministeriets departementschef bemærkede, at når man alligevel skal til at overveje justeringer, vil det være hensigtsmæssigt også at overveje rådsmødernes afvikling, så de bliver mere tematiserede og dermed mere debatskabende. *Præsidenten for Landbrugsraadet* støttede, at møderne i rådet i højere grad giver plads til diskussioner, men understregede, at det kræver kortere indlæg fra rådsmedlemmerne.

Formandskabet afsluttede punktet meddelelser med at orientere rådet om, at sekretariatschefen for Det Økonomiske Råds Sekretariat, Peder Andersen, tiltræder som institutleder på Københavns Universitets Økonomiske Institut pr. 1. februar 2007. Formandskabet takkede sekretariatschefen for hans store indsats gennem mange år.

Konjunkturvurdering og aktuel økonomisk politik

Formanden for Dansk Arbejdsgiverforening erklærede sig enig i, at mangel på arbejdskraft er den største hæmsko for væksten, og fandt det afgørende, at de danske lønstigninger er på niveau med de udenlandske. Han var enig med formandskabet i, at der er brug for tiltag for at øge arbejdsudbuddet, og nævnte i den forbindelse, at der mht. tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft er barrierer i den nye Green-Card-ordning. Formanden foreslog en kritisk gennemgang af dagpengesystemet og beklagede, at velfærdsreformen ikke øger arbejdsudbuddet her og nu.

Repræsentanten for Landsorganisationen var ikke helt enig i formandskabets konjunkturvurdering. Hun fandt, at vurderingen er for pessimistisk, hvilket hun fandt bekræftet i de nyeste tal fra nationalregnskabet. Endvidere var hun uenig i, at arbejdsløsheden ikke kan komme længere ned. I midten af 1990'erne var holdningen gennemgående, at den faktiske ledighed var faldet så meget, at strukturledigheden var nået, men gentagne gange viste udviklingen, at økonomerne tog fejl. Og på det tidspunkt var ledigheden endda meget højere end i dag. LO mener, at den danske flexicurity-model er forklaringen på den lave ledighed og de lave lønstigninger – og at denne model gør, at ledigheden kan komme endnu længere ned.

Finansministeriets departementschef så overordnet det samme konjunkturbillede som formandskabet og anerkendte risikoen ved at være tæt på kapacitetsgrænsen. Han afviste dog behovet for en finanspolitisk stramning, og i modsætning til formandskabet mente han, at finanspolitikken er neutral næste år. Han var ikke enig i formandskabets vurdering af, at velfærdsforliget kun løser halvdelen af holdbarhedsproblemet. Finansministeriet vurderer i det netop offentliggjorte konvergensprogram, at den nuværende finanspolitik er stort set holdbar. Han understregede, at den største udfordring formentligt vil være udviklingen i sundhedsudgifterne. Angående en ny mellemfristet plan fandt departementschefen, at det relevante sigtemål er det offentlige andel af økonomien. På trods af problemerne med at opgøre realvæksten i det offentlige forbrug bør målsætningen dog fortsat formuleres med udgangspunkt i denne opgørelse. I forhold til den mere kortsigtede styring af de offentlige udgifter er det klart, at der er behov for gode styringsredskaber ikke mindst i relation til den kommunale økonomi. Han var imidlertid skeptisk over for forslaget om omsættelige udgiftsrettigheder. Han fandt, at et sådant system vil sløre arbejdsdelingen med det kommunale udligningssystem. Formenligt er det grundlæggende problem i forhold til styring af de kommunale udgifter en mangelfuld forventningsafstemning.

Formanden for Finansrådet var enig i såvel den danske som den internationale konjunkturvurdering. Med den betydelige risiko for overophedning i økonomien undrede han sig dog over, at formandskabet slet ikke belyser arbejdsmarkedstiltag, som på kort sigt kan afhjælpe manglen på arbejdskraft. Han var enig med formandskabet i, at en sænkning af marginalskatten er en god ide, men mente dog, at det bør gøres ud fra strukturelle hensyn og ikke pga. konjunktoren. Han fandt, at lavere skat bør finansieres ved lavere offentlige udgifter. Hvis en del af finansieringen skal komme via højere boligbeskatning, bør man i første omgang ophæve den særligt lave ejendomsværdibeskatning for personer, der har købt bolig før 1. juli 1998. Han fandt i øvrigt, at forslaget om omsættelige kommunale udgiftsrettigheder stadig er relevant og spændende.

Formanden for Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd erklærede sig enig i, at det er vigtigt at være på vagt over for risikoen for overophedning. Hun var også enig i, at en finanspolitisk stramning bør ske i form af en skatteomlægning i stedet for en traditionel stramning. Hun fandt derimod ikke forslaget om omsættelige kommunale udgiftsrettigheder relevant og mente, at det er vigtigere at tage en politisk diskussion om det offentlige serviceniveau.

Formanden for Dansk Industri var slet ikke enig i formandskabets vurdering af lønstigningstakten for 2007 og de følgende år. Hidtil har lønstigningstakten vist sig stabil, hvilket netop er den gode måde at sikre reallønsudviklingen på. Han erklærede sig enig i, at det er vigtigt at undgå overophedning, og mente, det er fornuftigt at sænke skatten på arbejde for at øge arbejdsudbuddet. Han mente ikke, at der er brug for at finansiere skattelempelsen ved at hæve ejendomsværdibeskatningen. Skattestoppet har en betydelig disciplinerende virkning, og skattestoppet bør derfor fastholdes. Han fandt i øvrigt, at forslaget om omsættelige kommunale udgiftsrettigheder er interessant og konstruktivt.

Økonomi- og Erhvervsministeriets departementschef var enig i konjunkturvurderingen og mente, at en “blød landing” er mest sandsynlig. Han noterede sig, at udviklingen på betalingsbalancen i denne prognose vurderes mere positivt end de pessimistiske udsigter præsenteret i foråret. Han var enig i, at der er behov for en forsigtig linje i finanspolitikken. Han var imidlertid ikke enig i, at finanspolitikken næste år bidrager positivt til væksten. Han fandt i øvrigt, at man – helt uafhængigt af skattestoppet – bør være forsigtig i relation til at øge boligbeskatningen, da en “blød landing” i økonomien som sådan vil kræve en “blød landing” på boligmarkedet. Departementschefen bemærkede, at formandskabet har en relativt optimistisk vurdering af de mulige effekter på arbejdsudbuddet af ufinansierede skattelettelser. Han fandt, at formandskabet er mere pessimistisk i vurderingen af holdbarheden af den nuværende finanspolitik end andre, hvilket bl.a. skyldes forskellige antagelser om, hvad der sker med sundhedstilstanden og dermed sundhedsudgifterne i takt med længere levetid. Angående den økonomiske betydning af søfart kvitterede departementschefen

for, at formandskabet anerkender erhvervets store betydning for betalingsbalancen. Afslutningsvis nævnte han, at det kan diskuteres, om ansatte i de landbaserede aktiviteter kan få en tilsvarende aflønning i andre danske erhverv, hvis rederiernes hovedsæder flyttes til udlandet.

Formanden for Dansk Handel & Service fremlagde sit indlæg koordineret med formanden for erhvervsorganisationen HTSI, da de to organisationer fusionerer d. 1. januar. Han var overordnet enig i konjunkturvurderingen, men fandt dog, at frygten for overophedning er overdrevet. Økonomien er klart blevet mere tilpasningsdygtig, end den var i 1980'erne. Da der er udsigt til en "blød landing", kunne han ikke støtte formandskabet i, at der er behov for finanspolitiske stramninger. Hvis stramningerne alligevel skal indføres, skal det ske via udgiftssiden i de offentlige budgetter. Han støttede en skatteomlægning på længere sigt, men dette skal ikke begrundes i konjunkturudviklingen. Han var i øvrigt uenig i anbefalingen om at ophæve skattestoppet, da det har en disciplinerende effekt. Han var enig med formandskabet i behovet for nye langsigtede mål for udviklingen i de offentlige finanser og det offentlige forbrug. Der er behov for at ændre den nuværende model for samspil mellem kommunerne og regeringen, så kommunerne får større incitament til at øge effektiviseringen, samtidig med at regeringen får bedre muligheder for at sanktionere kommunerne.

Formanden for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd var overordnet set enig i vurderingen af den økonomiske udvikling, men var dog uenig i, at arbejdsstyrkeudviklingen har været skuffende. Han var skeptisk over for formandskabets kursændring omkring overophedningsrisikoen og spørgsmålet om finanspolitiske stramninger. Han fandt ikke, at der er belæg for sådanne stramninger. Han var enig i, at skattestoppet må vige, men begrundelsen for skatteomlægningen bør ikke være konjunkturbetinget. Endvidere kunne han i relation til en ny mellemfristet plan tilslutte sig, at sigtemålet for offentligt forbrug bør måles i forhold til BNP, da det er bedre end den nuværende realvækstmålsætning.

Nationalbankdirektøren var enig i, at dansk økonomi befinder sig på kapacitetsgrænsen, og han kunne derfor tilslutte sig behovet for en stramning af den økonomiske politik. Selvom økonomien er blevet mere tilpasningsdygtig end i 1980'erne, er der betydelig risiko for overophedning. Han konstaterede, at en mulighed for at øge produktionskapaciteten er at øge arbejdsstyrken, men han fandt det usikkert, om dette er muligt.

Præsidenten for Landbrugsraadet mente, at formandskabet fokuserer for meget på lønstigninger og de eventuelle negative følger heraf. Han satte spørgsmålstejn ved, om lønningerne vil stige så meget som forventet af formandskabet, og påpegede, at den moderate lønudvikling kan skyldes globaliseringen og anvendelse af udenlandsk arbejdskraft. Han var uenig i at ændre ved skattestoppet, da skattestoppet bidrager til en stabil udvikling i den disponible indkomst. På længere sigt er der dog behov for en skatteomlægning, så skatten på arbejdskraft kan sænkes.

Formanden for Håndværksrådet påpegede, at arbejdsmarkedet står over for store udfordringer. Der er mangel på ansatte og byggematerialer, men trods dette vokser produktionen i byggebranchen. Importen til branchen stiger dog ikke tilstrækkelig, da udviklede importregler umuliggør gennemsigtigheden på markedet. Han opfordrer derfor regeringen til at oprette en import-hotline. For at skaffe flere udenlandske arbejdere foreslog han, at Østarbejderaftalen afskaffes. Han delte formandskabets bekymring om, at den aktuelle finanspolitik bidrager til at øge væksten. Der bør imidlertid ikke skæres i de offentlige investeringer, da der er et betydeligt investeringsefterslæb. I stedet bør effektivisering af den offentlige sektor være vejen frem. Samtidig bør private virksomheder løse langt flere af de offentlige opgaver, end de gør i dag.

En af de særligt sagkyndige, Ellen Andersen, konstaterede, at der tilsyneladende blandt mange af rådets medlemmer er konsensus om, at økonomien er selvregulerende. Dette stemmer imidlertid ikke overens med hendes erfaringer, og hun advarede mod at undervurdere tidsforsinkelsen i systemet. Hun var derfor enig med formandskabet om behovet

for en finanspolitisk stramning. Hun kvitterede for beskrivelsen af søfartens betydning, men savnede en tilsvarende diskussion af energiens påvirkning af betalingsbalancen. Vedrørende udviklingen i det offentlige forbrug fandt hun det interessant, at produktivitetsvæksten i den offentlige sektor er næsten lige så stor som i den private sektor, hvorved problemet med “Baumols syge” mindskes.

Den administrerende direktør for Kommunernes Landsforening kunne ikke tilslutte sig forslaget om omsættelige kommunale udgiftsrettigheder og mener, at det nuværende aftalesystem mellem regering og KL giver maksimal frihed for den enkelte kommune til at fastsætte forholdet mellem service og skat. Han mente, at forslaget giver en risiko for at udvide forskellen i serviceniveauet mellem de enkelte kommuner. Fastlæggelse af den initiale fordeling af udgiftsrettigheder er yderst vanskelig. Han fandt det ikke klart, om det foreslåede system vedrører budgetter eller regnskaber, og havde heller ikke fundet en beskrivelse af, om den nuværende mulighed for overførsel mellem årene for de enkelte institutioner kunne bibeholdes.

En af de særlige sagkyndige, Hans E. Zeuthen, understregede vigtigheden af, at formandskabet skønner over forskellige størrelser som f.eks. lønudviklingen uden hensyntagen til, hvad der opfattes som “politisk korrekt”. Han støttede formandskabets anbefaling om en finanspolitisk stramning. Han konstaterede endvidere, at en stor del af de offentlige udgifter ligger ude i kommunerne, og fandt, at det grundlæggende er i orden, hvis borgerne i de enkelte kommuner ønsker at øge serviceniveauet, når bare de også accepterer at betale i form af højere skat.

En af de særligt sagkyndige, Niels Thygesen, understregede, at trods dansk økonomis gode situation er risikoen for overophedning større og situationen på boligmarkedet mere bekymrende i Danmark end i de øvrige OECD-lande. Han mente, at det er alvorlige risici, økonomien står overfor, og støttede, at formandskabet giver en kritisk vurdering af situationen, selvom der forudses en “blød landing” i rapporten. Han nævnte, at han ikke anser økonomien for at være fuldt selvregulerende, blandt andet som følge af den mar-

kante subsidiering af ejerboliger, som yderligere forøges af skattestoppet. Han fandt desuden, at det er vigtigt, at formandskabet kommer med det bedste faglige bud på lønudviklingen.

Formandskabet kvitterede for argumenterne fremført af de særligt sagkyndige, som havde kommenteret flere rådsmedlemmers reservationer med hensyn til vurderingen af lønudviklingen, risikoen for overophedning og behovet for en finanspolitisk stramning. Lønudviklingen har indtil nu været stabil til trods for det betydelige efterspørgselspres, men der kan være forsinkelser i lønreaktionen. Hvis den kraftige reaktion kommer, er skaden sket. Formandskabet pointerede, at lønstigningerne i konjunkturvurderingen er lavere, end hvad de makroøkonometriske modeller forudsiger. Behovet for en finanspolitisk stramning skal ses med udgangspunkt i, at finansloven for 2007 er mere ekspansiv end forventet, og formandskabet henviste i øvrigt til de hollandske erfaringer i slutningen af 1990'erne. Formandskabet understregede, at den foreslåede skatteomlægning både har et konjunkturelt og et strukturelt sigte. Med hensyn til velfærdsforliget anerkendte formandskabet, at dette er et vigtigt skridt i den rigtige retning. Der vil imidlertid opstå et betydeligt finansieringsbehov, hvis skattestoppets nominalprincip videreføres, eller hvis det offentlige forbrug øges ud over det, som demografien begrundet. Afslutningsvis understregede formandskabet, at forslaget om kommunale udgiftsrettigheder ikke skal ses som en ensidig kritik af kommunerne. Det er derimod begrundet i en vurdering af, at det nuværende system øjensynligt har nogle mangler i relation til behovet for overordnet styring af de offentlige udgifter og sikring af tilstrækkelig kommunal frihed.

Afslutningsvis ønskede formanden for *Dansk Industri* at understrege, at formandskabet naturligvis skal komme med det bedste bud på lønstigningstakten, men han vurderede, at rapportens skøn er alt for højt ud fra rent faglige vurderinger. Skønnet kan via påvirkning af forventningsdannelsen besværliggøre de forestående overenskomstforhandlinger. *Repræsentanten for Landsorganisationen* supplerede med, at fagbevægelsens tilgang til overenskomstforhandlinger indeholder andre elementer end løn – f.eks. pension, barsel

og efteruddannelse. Dette kan være en medvirkende forklaring på de moderate lønstigninger.

Fattigdom i Danmark

Formanden for Dansk Arbejdsgiverforening var enig med formandskabet i, at det skal kunne betale sig at arbejde, og undrede sig på den baggrund over forslaget om at afskaffe introduktionsydelsen for flygtninge og erstatte denne med kontanthjælp. Uden nærmere analyser vurderer formandskabet, at flygtninge ikke kan påvirkes af økonomiske incitamenter til at tage et job. Det er problematisk automatisk at rubricere flygtninge som "uarbejdsdygtige". Analyser fra DA viser, at nytilkomne flygtninge hurtigere får tilknytning til arbejdsmarkedet end for bare få år siden. Formanden var enig i, at de sociale kapitler i overenskomsterne åbner gode muligheder for integration af de svageste grupper i det danske samfund. Arbejdsmarkedets parter kan også blive bedre til at udnytte de muligheder, der er inden for overenskomsterne til at aflønne efter kvalifikationer og derigennem få flere i arbejde.

Repræsentanten for Landsorganisationen var glad for, at formandskabet har taget fattigdom op til drøftelse, og fandt, at den stigende ulighed er en af de største udfordringer, som det danske samfund står overfor. Hun var enig i formandskabets forslag til initiativer til en tidlig indsats, der er nødvendig for at sikre alle unge en mulighed for at gennemføre en uddannelse. Hun var også enig i, at introduktionsydelsen bør afskaffes, fordi flygtninge har ringe sprogkunderskaber og manglende kvalifikationer, og mente, at det samme gør sig gældende for indvandrere, og derfor bør starthjælpen også afskaffes. I øvrigt har nye analyser vist, at kontanthjælpsloftet ikke har givet anledning til en højere beskæftigelse for de berørte personer. Dette bør give anledning til en revurdering af loftet over kontanthjælp. Hun var derimod ikke enig i anbefalinger om tilskud til ansættelse efter de sociale kapitler. Der findes allerede en bred vifte af muligheder for tilskud til ansættelse af personer på kanten af arbejdsmarkedet i de sociale kapitler. Hun var heller ikke enig i rapportens anbefaling af en indslusningsløn i overenskomsterne, specielt med hensyn til integrationen af

nyankomne indvandrere. Der er intet belæg for, at den virker. Hovedproblemet er ikke, at lønnen er for høj, men derimod at mange indvandrere slet ikke er i arbejdsstyrken.

Finansministeriets departementschef fandt, at formandskabets analyser er interessante. De kvantitative mål skal imidlertid ses som såkaldte “risk of poverty”-indikatorer ud fra den præmis, at personer, der har relativt lave indkomster, ikke nødvendigvis er fattige i ordets gængse betydning. I rapporten betegnes dog ret konsekvent personer, der i et givet år har relativt lave indkomster, som fattige. Han fremhævede også, at han ikke deler vurderingen i rapporten af virkningen af introduktionsydelsen. Der er i rapporten forskellige afvejsninger mellem økonomisk tilskyndelse til uddannelse og selvforsørgelse på den ene side og fordelingsaspektet af de laveste ydelsers niveau på den anden side.

Formanden for Finansrådet delte formandskabets vurdering af, at økonomiske incitament er ikke virker på alle. Eventuelle tiltag mod fattigdom må dog ikke modvirke incitament til at være i beskæftigelse. Det er derudover afgørende, at bekæmpelsen af de meget begrænsede fattigdomsproblemer ikke yderligere komplicerer det danske skattesystem. Særlige fradrag til bestemte befolkningsgrupper afhængig af ægteskabelig status er i den henseende ikke den rigtige vej at gå.

Formanden for Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd var enig i, at fattigdomsbekæmpelsen kræver en langsigtet indsats og kunne derfor tilslutte sig, at det forebyggende arbejde i daginstitutioner og skoler styrkes. Der bør ikke kun iværksættes evaluering af indsatsen, men også egentlig forskning og udvikling på området. Det bør være naturligt, at de miljøer, der opstår omkring de nye professionshøjskoler, involveres i denne forskning. Der bør sikres en høj ensartet kvalitet i de danske grundskoler, da det bedre end isolerede særlige indsatser rettet mod svage grupper vil kunne sikre, at alle forlader skolen med de nødvendige kvalifikationer. Hun var enig i forslaget om at yde støtte til sport og andre fritidsaktiviteter til børn af mindrebemidlede og mente, at man kunne overveje også at yde støtte til fattige voksnes deltagelse i disse aktiviteter.

Derimod mente hun, at beskæftigelsesfradrag målrettet til enlige forsørgere vil forvride skattesystemet og endog åbne for snyd. En særlig hjælp til enlige forsørgere bør gives via uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken samt sociale ordninger.

Formanden for Dansk Industri kunne tilslutte sig, at den bedste beskyttelse mod fattigdom opnås ved at give børn og unge de bedst mulige sociale og faglige forudsætninger, og at det er vigtigt med en systematisk evaluering af de tilbud, der anvendes i dag. Han delte også formandskabets tanker om, at der skal være gode muligheder for, at personer med begrænsede kvalifikationer kan finde beskæftigelse på det danske arbejdsmarked, da det giver et socialt løft. Beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked for disse grupper kan imidlertid opnås ved at udnytte de eksisterende rammer i overenskomsten.

Økonomi- og Erhvervsministeriets departementschef fandt, at formandskabets analyser af fattigdom er et godt bidrag til debatten om indkomstforhold i Danmark. Han påpegede, at kontanthjælpsloftet og introduktionsydelsen til flygtninge skal sikre, at der er en økonomisk gevinst ved at arbejde, men det kan være vanskeligt at måle effekterne af instrumenterne. Der er dog tegn på, at nyankomne flygtninge i dag opnår en højere beskæftigelse end for få år siden, og Beskæftigelsesministeriets kulegravning af kontanthjælpsområdet tyder på en vis positiv beskæftigelseseffekt af kontanthjælpsloftet. Instrumenterne bør derfor have mere tid til at virke, før der drages for håndfaste konklusioner.

Formanden for Dansk Handel & Service var enig i, at øget brug af løntilskud, indslusningsløn mv. er en af de bedste veje til ansættelse af udsatte grupper med ringe kvalifikationer på det ordinære arbejdsmarked og dermed øget selvforsørgelse. At det kædes sammen med overenskomsterne på det private arbejdsmarked, her blot en måned før de nye forhandlinger sættes i gang, er imidlertid dårlig timing. Der findes allerede mulighed for at yde løntilskud; bl.a. giver den såkaldte trappemodel reelt kommunerne og virksomhederne de redskaber, der er nødvendige. Problemet er bare, at sagsbehandlerne i kommunerne er alt for tilbageholdende

med at anvende modellen. I øvrigt mente han, at bekæmpelsen af den sorte økonomi i sig selv vil reducere fattigdomsproblemet, idet indtægterne så vil komme frem i lyset. Formandskabet burde derfor have indikeret, at eksistensen af den sorte økonomi er en årsag til, at opgørelsen af den reelle fattigdom i Danmark er meget usikker.

Formanden for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fandt, at det er vigtigt at få belyst gruppen af fattige i Danmark, og bifaldt, at formandskabet har undersøgt denne gruppe nærmere. Han var enig i anbefalingerne om at iværksætte en offentlig indsats over for de personer, der hænger fast i fattigdom, men der mangler politikforslag fra formandskabet, der kan hjælpe de allersvageste fattige, f.eks. enlige unge mødre og hjemløse. Han mente, at de uheldigt sammensatte effektive marginalskatteeffekter ved målrettede tilskud og fradrag ville blive mindre, hvis de ikke modregnes i årets indkomster, men derimod modregnes ud fra en samlet vurdering af de seneste f.eks. fem års indkomst. Han mente også, at en tidlig indsats for at undgå fattigdom for udsatte grupper er vigtig, herunder indsatsen i daginstitutioner. Det er derfor vigtigt, at der tilføres flere midler til daginstitutioner med mange ressourcetsvage børn. Formanden var også enig i, at introduktionsydelsen bør afskaffes, da den blot øger fattigdommen og ikke hjælper de berørte tættere på beskæftigelse. Ud fra samme argument bør start-hjælpen og kontanthjælpsloftet også afskaffes.

Nationalbankdirektøren noterede, at få er fattige uden offentlige ydelser, og at der stort set ikke er nogen fattige pensionister. Der er et særligt problem i forbindelse med selvstændige, hvor det ikke er muligt at give offentlige ydelser, uden at det forringer de økonomiske incitamenter. Generelt er der et dilemma mellem at sikre tilstrækkelige økonomiske incitamenter og at hæve ydelserne for at bekæmpe fattigdom. Derfor bør der være en vurdering af, om de økonomiske incitamenter virker, når niveauet for overførsler er fastlagt.

Præsidenten for Landbrugsraadet noterede sig den begrænsede fattigdom i Danmark. Det er med til at fastholde sammenhængskraften i det danske samfund, og det er vigtigt at

forebygge fattigdom gennem en tidlig indsats i grundskolen. Der er næsten ingen fattige blandt de fuldtidsbeskæftigede, og arbejdsmarkedet er derfor vejen frem for den del af befolkningen, der ikke er forhindret i at kunne arbejde. Landbrugsraadet støtter en forøgelse af beskæftigelsesfradraget for at øge de økonomiske incitamenter. Løntilskud til ansættelse af personer på kontanthjælp er også en bedre mulighed end fortsat kontanthjælp. Det er her vigtigt, at arbejdsmarkedet er rummeligt. Beskæftigelse kan give en løsning på både personlige og offentlige problemer.

Formanden for Håndværksrådet var glad for, at fattigdommen er lav i Danmark. Analyserne viser, at der også er dårligt stillede blandt de selvstændige erhvervsdrivende. Ca. 20.000 selvstændige uden ansatte har under 150.000 i disponibel familieindkomst. En af årsagerne er, at nogle lønmodtagere med ringe beskæftigelsesmuligheder forsøger sig som selvstændige. De skal have rimelige vilkår, og det er et problem, at de ikke kan fradrage sygdoms- og arbejdsskedeforsikringer til dem selv. Håndværksrådet bakker op om, at 95 pct. af en årgang skal have en ungdomsuddannelse. Her er den nye mesterlæreuddannelse et godt instrument, fordi der er både en praktisk og boglig indgang til erhvervsuddannelserne. Der skal sættes mere på erhvervsuddannelser, da de kan bidrage til at løse de store udfordringer med mangel på arbejdskraft.

En af de særligt sagkyndige, Ellen Andersen, henlede opmærksomheden på, at kvinders livsindkomster er lavere end mænds. Kvinder har dermed en lavere medianindkomst uanset uddannelse, men det fremgår ikke af opgørelsen af fattige. Rapporten indeholder ikke informationer om antallet af fattige kvinder og fattige mænd. Det ville også være godt med information om antallet af fattige selvstændige fordelt efter brancher.

Den administrerende direktør for Kommunernes Landsforening fandt forslagene i diskussionsoplægget interessante. Forslaget om at afskaffe introduktionsydelsen er kontroversielt. Foreningen har tidligere forslået, at reglerne for start-hjælpen lempes for personer, der varigt har mistet hele – eller store dele af – deres arbejdsevne. Tilsvarende kan man

lempe reglerne for personer, der har et langvarigt behandlingsforløb foran sig, før opkvalificering og beskæftigelse kommer på tale.

En af de særligt sagkyndige, Hans E. Zeuthen, advarede mod at stille for store krav i uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken. I øjeblikket er det et mantra i uddannelsespolitikken, at stort set alle skal have en ungdomsuddannelse. Men hvis dette resulterer i et større frafald, kan resultatet blive, at samfundet får flere tabere, hvilket i sidste ende kan skabe mere ulighed.

Direktøren for Forbrugerrådet forudsagde, at der vil komme flere fattige, når konjunkturerne vender. Der vil være et behov for uafhængig økonomisk rådgivning til mange personer, der kommer i økonomisk uføre. Der har været en stor vækst i anvendelsen af dyre låneformer, og selvom banker yder finansiell rådgivning, er der behov for en uafhængig rådgivning. Det er derfor værd at overveje at oprette en rådgivning f.eks. i kommunalt regi. Det kan også bidrage til at øge konkurrencen i den finansielle sektor.

Formandskabet var glad for, at mange fandt kapitlet interessant. Der havde fra flere medlemmers side været kritik af forslaget om beskæftigelsesfradrag til enlige forsørgere, fordi det komplicerer skattesystemet. Det er ikke formandskabets ønske at komplicere skattesystemet yderligere, men denne gruppe har i forvejen en høj effektiv marginalskat, og deres arbejdsudbud er mere fleksibelt end for mange andre grupper. Forslaget om at afskaffe introduktionsydelsen er kontroversielt, men denne gruppe har svært ved at reagere på økonomiske incitamenter. Eksistensen af et offentligt introduktionsprogram kan opfattes som en erkendelse af, at de ikke har kvalifikationer til hurtigt at komme i beskæftigelse. Formandskabet har svært ved at se dokumentationen for den særligt lave ydelses effekt og dermed dens berettigelse.

København, den 15. december 2006

Michael Rosholm Jan Rose Skaksen Peter Birch Sørensen